

هر کسی که در خانه شما حضور دارد باید بداند هنگام وقوع زلزله چه اقدامی انجام دهد حتی اگر شما موقع وقوع حادثه آنجا نباشید.

محرم از نگاه رهبر معظم انقلاب

وقتی شعر را می‌خوانیم، به فکر باشیم که از این شعر ما ایمان مخاطبان ما زیاد شود. پس هر شعری را نمی‌خوانیم؛ هر جور خواندنی را انتخاب نمی‌کنیم؛ جوری می‌خوانیم که لفظ و معنا و آهنگ، مجموعاً اثر گذار باشد. در چه؟ در افزایش ایمان مخاطب.

۱۳۸۶/۰۴/۱۴

«شهروند» در گفت‌وگو با امیر حسین حیدری، چرایی ماندگاری برخی از نواهای عاشورایی را بررسی می‌کند

بر دلم ترسم بماند آرزوی کربلا

شهروند | بررسی تعریف، پیشینه، مشخصه‌ها، آسیب‌ها، پدیده‌ها و نیایدهای شعر آیینی از نکات پراهمیتی است که در ایام ماه محرم به آن پرداخته می‌شود. برخی از نواها، آهنگ‌ها و نوحه‌ها با ویژگی‌های متفاوت، به نوستالژی‌های ما در محرم بدل شده‌اند. «شهروند» راز ماندگاری اشعار آیینی و نوحه‌های کهن را در گفت‌وگو با امیر حسین حیدری بررسی کرده است. «امیر حسین حیدری» شاعر جوان به بررسی و واکاوی شعری آیینی پرداخته است. آن چه در ادامه می‌آید شرحی از این گفت‌وگو است.

● راز ماندگاری یک شعر آیینی چیست؟

راز ماندگاری اشعار آیینی و نوحه‌های کهن را شاید بتوان به دو دسته کلی تقسیم‌بندی کرد. آثاری که امروز در جامعه شنیده می‌شوند و بعد از گذشت سال‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرند. دسته اول آثاری هستند که هم به لحاظ سبک یا ملودی و هم به لحاظ شعر و محتوا فاخر هستند و از قوت بالایی برخوردارند. مثلاً آثاری که سراینده یا سازنده آن، به دستگاه‌های موسیقی مسلط بوده و بر اساس اصول موسیقایی آن اثر را تولید کرده است. یعنی مشخصاً استاندارد و اصولی بودن یکی از رازهای ماندگاری هر اثری از جمله آثار آیینی است. دسته دوم آثاری هستند که به دلیل صفای باطن و اخلاص سازنده ماندگار شده‌اند که تعداد اینها بیش از همه آثار است.

● در مورد دسته دوم بیشتر توضیح می‌دهید؟

به نظر بنده اخلاص و حضور قلب شاعر یا نوحه‌سرا رمز ماندگاری بسیاری از نوحه‌ها و اشعار آیینی است. حتی از آثاری که نکات موسیقایی و ظرافت‌های ادبی در آنها به خوبی رعایت شده آنها را ماندگار شده که خالصانه تر خلق شده است. خیلی از آثار معروف حتی فارغ از ملودی خاص شهرت یافته‌اند که این جز نظر لطف اهل بیت (ع) و اخلاص شاعر نبوده است.

● مثالی برای این بخش دارید؟
مثل دودمه‌های قدیمی که اصلاً آهنگ خاصی ندارند یا آثار حاج اکبر ناظم.

● آیا ادبیاتی که امروز در اشعار آیینی به کار گرفته می‌شودر آتاییدمی‌کنید؟
بله؛ جریان عمومی شعر آیینی امروز بشدت

نواهای ماندگار عاشورایی

باز هم شعر «محتشم»

شهروند | این روزها به هر گوشه از شهر که نگاه می‌کنی، نشانی از یک دلدادگی هزار ساله می‌بینی؛ پارچه‌های مشکی، پرچم‌های سرخ، سنج، زنجیر و شعر محتشم؛ همه چیز خبر از آمدن یک ماه می‌دهد، ماه دلدادگی، ماه محرم. بوی محرم که در شهر می‌پیچد، رنگ و روی آن تغییر می‌کند، سر هر کوچه یک تکبیه، سحر هر خانه یک پرچم؛ هر کس را که می‌بینی به نحوی علاقه و ارادت خود را به حضرت نشان می‌دهد. نگاه‌ها پتان به هر کجا که خیره شود، بیرق سیاه و چشم‌های ماتم‌زده آدم‌هایی را می‌بینی که عاشقانه به سوگ نشسته‌اند، در میان همه سوزها و سوگ‌های مرسوم، برخی از نواها و نوحه‌خوانی محرم همیشه برای مردم حالی دیگر داشته است. نوای ماندگاری که فراموش شدنی نیستند. همه ما از کودکی در سوگ محرم با این نواها همراه شده‌ایم. اشعار زیبا و لحن و دلنشین مداحان باعث شده تا برخی از مداحی‌ها در میان مردم بسیار پر طرفدار شود. از مداحان بزرگ قدیمی می‌توان افرادی مثل غلامعلی کویتی پور، حاج حسین فخری، حاج صادق آهنگران و... را نام برد. در این گزارش سعی کرده‌ایم برخی از این نواهای ماندگار محرم را معرفی کنیم.

عمه بابایم کجاست؟ عمه بابایم کجاست؟

نوحه معروف «عمه بابایم کجاست» از کویتی‌پور را شاید خیلی‌ها شنیده باشند. شعر این اثر از دکتر غلامعلی رحایی است. کویتی‌پور را با حماسه‌خوانی‌هایش در رادیو و تلویزیون به یاد می‌آوریم. اما برای بسیاری از دهه‌شصتی‌ها عاشورا و محرم با «عمه بابایم کجاست؟» و آن قوطی‌های پر از شمع شام‌غریبان تداعی می‌شود. بدون تردید صدای زیر و رسای او را که با لحنی حماسی در مدح ائمه اطهار (ع) می‌خواند، نمی‌توان فراموش کرد. در این نوحه، بعد از هر بیت عبارت «عمه بابایم کجاست» تکرار می‌شود و همین موضوع سبب شده بود که افرادی که این شعر را زمزمه می‌کردند نیز همین عبارت را یاد بگیرند و تکرار کنند. این چنین بود که این نوحه به عنوان «عمه بابایم کجاست» ماندگار شد. کویتی‌پور در مورد این اثر می‌گوید: «ملودی برای خدا بود. آمدن توی ذهن من زمانی خواندیم که پدران زیادی شهید می‌شدند. به دریا رفته می‌داند مصیبت‌های زینب را...»

انا مظلوم حسین (ع)

تقصیر من‌ای قوم که امروز جهانی / شده آماده به قتل همه با تیغ و سنانی؟ / در شمانیست ز اسلام نامی و نشانی / انا عطشان و قد احرق نطقی و لسانی / انا ظمئان و قد احرق قلبی و فؤادی / انا مظلوم حسین / انا محروم حسین. این شعری است با صدای نزار القنطری. نزار القنطری پدر و مادری اهل لارستان فارس دارد. جالب این است که او این اثر را در ۲۲ دی ۱۳۸۶ در کربلا خواند. در هفت سالگی به مدرسه رفت و در هشت سالگی حفظ قرآن را آغاز کرد و موفق به حفظ نیمه‌ای قرآن شد. او تحصیلات خود را در قطر به پایان رسانید و در هشت سالگی برای اولین بار با تنها دویستی که در یاد داشت، قرائت نوحه را آغاز کرد.

تامسکتو تو آب زدی

مهدی سلحشور این نوحه را با شعری از مرحوم امیر حسین مومنی می‌خواند؛ شعری با حال و هوایی داستان‌گونه که ماجرای ظهر عاشورا و شهادت حضرت عباس (ع) را روایت می‌کند. سبک دلنشینی برای این شعر انتخاب شده که در ماندگاری این نوحه نقش بسزایی داشته است. هم‌زمان با شب‌های محرم، نواها و نوحه‌های مشهور و مختلفی از ذهن می‌گذرد که از این میان شنیدن نوحه معروف «تا مشک‌تو تو آب زدی موجای دریا شد آروم» با صدای حاج مهدی سلحشور خالی از لطف نیست.

زینب زینب

سلیم مؤذن‌زاده اردبیلی، سلطان‌الذکرین یکی از مشهورترین مداحان اهل بیت (ع) با شهرت جهانی بود که در ۸۰ سالگی در آذرماه ۹۵ دارفانی را وداع گفت. به گفته کارشناسان اگر آثار او از طریق سازمان‌های دولتی ثبت و حق تکثیر در آنها لحاظ می‌شد فقط کاست «زینب زینب» او که در سال ۱۳۶۳ در یک هیأت عزاداری محلی اجرا شده است، شاید بیش از ۱۰ میلیارد تومان برای وی سوددهی داشت، در حالی که تمامی اجراهای وی بدون ذره‌ای چشمداشت مالی در اختیار شایق قرار دارد. سلیم مؤذن‌زاده اردبیلی در مصاحبه‌ای گفته بود: «مراتبانای «زینب زینب» بدرقه کنید.

بوی سیب و حرم حبیب و کرب و بلا

خیابان بر سر زبان‌ها بیفتد. البته در خبرها آمده بود که حاج سعید حدادیان در میان دوستانش گفته است: «من خودم راضی به تکثیر نوار «بوی سیب» نبودم.»

نوحه خوان این شعر محمدحسین حدادیان فرزند سعید حدادیان است. این شعر با سبک متفاوتی از مداحی و شعری ساده باعث شد تا تک مضارب‌های «بوی سیب» در کوچه و

کربلا منتظر ماست بیا تا برویم

قطعه‌هایی که در وصف واقعه مهم عاشورا ساخته شده است. این اثر با صدای صادق آهنگران منتشر شده است.

ابوالقاسم حسینجانی، شاعر شعر معروف «کربلا منتظر ماست، بیا تا برویم»؛ این بیت آهنگی است به نام «خونخواهی آب»؛ یکی از آشناترین

باز این چه شورش است

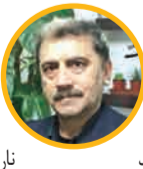
نوحه ماندگار «باز این چه شورش است که در خلق عالم است» با صدای محمدحسین توکل تک‌خوان اصلی «گروه سرود بچه‌های آواده» در فضای مجازی بازنشر شده است. این مداحی خاطر انگیز برای متولدین دهه شصت یادآور محرم‌های باصفا در آن سال‌هاست. با گذشت بیش از سه دهه از ضبط این نوحه توسط «گروه سرود بچه‌های آواده» این نوا همچنان همه را حسینی می‌کند. شاید برای شما هم جالب باشد که بدانید محمدحسین توکل تک‌خوان این گروه سرود متولد ۳۱ مردادماه سال ۱۳۵۳ بوده و

اومی دوید و من می‌دویدم؟

عبران (روستایی در سه کیلومتری طریقه مشهد) بوده، در جوانی به مشهد رفته و دکان قنادی باز کرده و از همین طریق معیشت خود را تأمین می‌کرده است. دیوان جودی نخستین بار در ۱۲۹۹ به امر ناصرالدین‌شاه و به همت میرزا سعیدخان مؤتمن‌الملک در چاپخانه سنگی آستان قدس، به خط میرزا شفیق اعتمادالکلیه چاپ شد. این اثر توسط نوحه‌خوان‌های بسیاری خوانده شده است؛ از جمله غلام کویتی‌پور.

بنشین تا به تو بگویم زینب

نوحه‌های معروف بنشین تا به تو بگویم زینب با شعری از مرحوم سیدجواد عین‌الملک از نوحه‌سرایان مشهور بوشهری است. در مقطعی مداحی‌های جنوبی به ویژه اهوازی‌ها بسیار مورد توجه مردم بود و به دفعات از تلویزیون هم پخش می‌شد. حسین فخری مداح و حماسه‌خوان خرمشهری با اصالت بهبهانی و متولد

الله‌الله فریاد از جور زمان

محرم خوانده می‌شود؛ به همین دلیل هم بازنشر این اثر با قضاوت‌های بسیاری از سوی کاربران فضای مجازی همراه شد. تفاوت در مضامین باعث شده عده‌ای این شکل از نوحه‌سرایان را کنایه‌ای سیاسی تلقی کنند. کار الله‌الله به آهنگساز مصطفی محسن‌زاده و همخوانی آقای سروش رحمانی و مصطفی محسن‌زاده و شعر آقای محمدعلی کریمی منتشر شد.

مکن ای صبح طلوع

یکی از آن ملودی‌ها و ریتم‌های ماندگار در مراسم شب عاشورا، نوحه‌های است قدیمی و کوتاه اما همیشه زنده با ترجیع «مکن ای صبح طلوع»؛ شاید کمتر کسی بداند که این شعر معروف «مکن ای صبح طلوع» از خباز ساده اما اهل دلی است که همه فرزند او را به تقوا می‌شناسند. کربلایی محمود بهجت، پدر آیت‌الله العظمی بهجت، شاعری گمنام بود که به شغل خبازی اشتغال داشت، اما عشق به خاندان عصمت و طهارت (ع) در حد اعلی در جان وی فوران داشته است. یکی از نوحه‌خوانانی که ایس‌ان اثر را خوانده محمود کریمی است.